

știu sau nu pot să-și exploateze potențialul de care dispun. Iar teatrul trebuie să-î învețe asta.

C.M.: *Cum va arăta, după dumneavoastră, teatrul secolului XXI, sau măcar cum va arăta "teatrul lui Hausvater" în secolul ce vine?*

A.H.: Teatrul viitorului este un teatru al mai multor forme, nu al unui singur stil. Toate stilurile vor fi scoase din "lada de gunoi" și amestecate ca într-un tablou de Chagall sau de Dali. Vor fi deopotrivă forme deja experimentate și forme necunoscute. Mie, unul, nu-mi place actul artistic perfect, nici actorul care nu greșește, nu vreau un mecanism perfect, vreau să văd umanitatea chiar în greșeli, în acele așa-zise "imperfecțiuni". Așa că voi ține în continuare cont și de asta, ca și de faptul că omul trebuie să recunoască spectacolele unui creator, să știe, după anumite semne, dacă a mai văzut și alt spectacol al lui. Eu văd spectacolul viitorului ca pe o conversație între totalitatea oamenilor de pe scenă cu totalitatea celor din sală, o comunicare asemeni celei de pe Internet. Spectatorul viitorului va fi un creator, el va reinventa acțiunea, va imagina sfârșitul unei povești, va fi un partener al creatorului. Clasicismul va trebui permanent revăzut, ca și cum Shakespeare sau Cehov ar trăi în zilele noastre. Miza în spectacolul viitorului va fi sugestia – cum sugerezi astfel încât spectatorul să-și continue și singur povestea. Nu va mai exista un început, un mijloc și un sfârșit, spectatorul va putea intra în timpul desfășurării acțiunii și pleca înainte de terminarea ei. Actorii nu vor mai fi sclavii prezenței spectatorului. Sunt și multe necunoscute, dar orice s-ar întâmpla nu trebuie să uităm, că imaginația și pasiunea noastră sunt nelimitate. Nu avem limite!

Cristina MODREANU

Cristina MODREANU

Scopul chiar scuza mijloacele – în viață și în teatru

Încă de la intrare, când treci prin tunelul întunecat, unde te întâmpină un bătrân nerăbdător, cu un felinar în mână, umbra lui Hausvater se ivește smulgându-te din cotidian, eliminând "iluziile" celor care au venit la teatru pentru o seară "deconectantă și agreabilă". Pentru regizorul Alexander Hausvater, teatrul e ceva esențial, vital, un pariu pe viață și pe moarte, o experiență decisivă. O demonstrează

o dată în plus cu spectacolul *Magister Machiavelli* pentru care a mobilizat actori ai teatrelor bucureștene, dar și din Râmnicu Vâlcea, oraș deschis din punct de vedere teatral, unde au mai montat în ultimii ani Dan Micu și Silviu Purcărete. Spectacolul produs de Teatrul Ariel (cu sprijinul Teatrului Odeon), care își continuă existența (până când, nu se știe, din lipsă de sponsori, singurul implicat până acum

fiind firma canadiană AECL), nu este o simplă lecție prin teatru spre uzul politicianului (principele) de astăzi sau al electoratului, deși este și asta, într-un fel. În fond, nu e puțin lucru să ți se demonteze în față resorturile ascunse ale puterii, să afli secretele politicianului "de meserie", să înțelegi că tehnicile moderne de promovare a imaginii s-au inspirat copios din învățăturile lui Machiavelli, care avea măcar meritul că spunea (scria) lucrurilor pe nume, ceea ce "discipolii" lui moderni nu mai consideră necesar să facă. Urcând însă o treaptă mai sus pe scara semnificațiilor spectacolului, ne dăm seama că lecția e universal valabilă, oricine țintește să "lucreze" cu propriul eu, găsind în ea ceva de ținut minte. Se mai desprinde din spectacol și o altă teorie interesantă, anume aceea că termenul "machiavelism" trebuie redefinit, înlăturându-i-se "cocoșa" sensului peiorativ. Cu alte cuvinte, afirmă regizorul prin intermediul spectacolului, *mijloacele chiar nu contează dacă scopul – un scop bun, fără doar și poate – a fost atins*. Fiindcă "atunci când o societate este bolnavă", spune Machiavelli (fără să fi cunoscut România de azi), "ea trebuie vindecată prin violență. Nu se poate conduce un principat cu duhul blândeții, principele trebuie să fie neîndurător cu cei care produc dezordine în stat".

Revenind la spectacol, el e construit sub forma unui curs ținut în iad de Magister Machiavelli care predă lecții esențiale despre lume și viață, dar mai ales despre *obținerea puterii*, o obsesie a veacului nostru. Lecția nu e deloc aridă – nici în iad elevii nu au prea multă răbdare – pentru că profesorul

are geniul de a chema în ajutorul său teatrul, comedia. Astfel, porțiuni din discursul său sunt ilustrate prin fragmente din celebra comedie *Mătrăguna* cu ajutorul prețios al dramaturgului Horia Gârbea care topește cele două fațete ale operei lui Machiavelli într-un *text de spectacol*, creat în acord cu intențiile regizorului. Cursanții, care la început luptă cu plictiseala, repetând automat dictoanele latinești, devin interpreții comediei cuceritoare prin intermediul căreia pricep ce e de priceput din discursul despre politică. În "mixtura magică", alchimistul adaugă o serie de imagini-șoc, ce sprijină discursul și îl *impun retinei spectatorului*. Decorul sobru imaginat de arhitectul Cristi Vlad pe trei niveluri, se transformă brusc, din corpul pupitrelor ivindu-se imagini pulsând de viață: fragmente de corp uman când se vorbește despre anatomie, soldați chirși ca în tranșee când e vorba de război, ramurile unui copac, înălțându-se spre cer când se teoretizează "plăcerea ce poate face din orice om un principe"... Impresionează rigoarea demonstrației, deși "edificiul" nu e deloc simplu, planurile întretându-se, suprapunându-se permanent, solicitându-i la maximum pe actori, care dau dovadă de mobilitate, se transformă "cameleonic" (un termen care îi place lui Hausvater). Dintre toți, Ionel Mihăilescu în rolul lui *Magister Machiavelli* face o demonstrație actoricească impresionantă într-un rol de compoziție. El este bătrânul înțelept, apăsător parcă de toate tarele umanității, pe care o vede ignorantă, stupidă, îngâmfată, incapabilă să învețe din propriile-i greșeli. (Fragmentele de discursuri ale dictatorilor secolului XX,

pe care *Magister Machiavelli* le ascultă îngrozit, sunt un avertisment încă valabil). Condamnat să asiste la eforturile sisifice ale celor "de dincolo" care iau fiecare experiență de la capăt, el tresare, parcă înviat deodată, numai când își expune ideile, pentru ca apoi să revină la dezamăgire, înțelegând că principele ideal, așa cum îl vede el, nu va putea exista niciodată. Resemnat, își întoarce privirea spre cei din jurul său, pentru că a găsit în iad mulți oameni cumsecade, ba chiar mai mult decât atât

Magister Machiavelli este un spectacol exemplar pentru tipul de teatru în care crede și pe care îl practică Alexander

Hausvater – un teatru-șoc, din care nu lipsește însă poezia, un teatru în care prezentul transpare metamorfozat, astfel încât spectatorul de acum să se regăsească în personaje și situații, chiar dacă ele au fost create cu sute de ani în urmă.

Teatrul „Ariel” Râmnicu Vâlcea (cu sprijinul Teatrului Odeon) – *Magister Machiavelli* după **Machiavelli. Regia: Alexander Hausvater. Decoruri: Cristinel Vlad. Costume și butaforie: Viorica Petrovici. Muzica: Nicu Alifantis. Cu: Ionel Mihăilescu, Pătru Gavril, Constantin Florescu, Magda Catone, Gabriel Tudorin, Gabriel Popescu, Aristița Diamandi, Gabriela Curpăn, Corina Merișescu Nadoș. Data premierei bucureștene: 19 octombrie 2000.**

Ștefan OPREA

Da! Nu! Da!

Dar până când să-l tot jucăm pe Cehov... ca pe Cehov, dacă el însuși – în *Pescărușul* – cerea *forme noi*, care să scoată teatrul din *rutină și prejudecată*? Încât, de ce să ne mirăm auzindu-l la radio pe Hausvater declarând că „piesa a fost *re-creată*”?! Se referea, desigur, la traducerea-prelucrare a lui Horia Gârbea. Declarația ar putea fi socotită șocantă și ar provoca întrebarea: „De ce să fie *re-creată*?! Cehov n-a *creat-o* destul de bine?!”. De aici, ar putea porni o nesfârșită discuție, pro și contra, între cei care doresc respectarea statutului unei capodopere și cei care nu mai pot suporta capodoperele altor timpuri și vor ceva nou, conform cu spiritul, cu psihologia și cu aspirațiile prezentului. Oricât de lungă și aprinsă ar fi, însă, o asemenea discuție, ea nu va duce spre

nici o concluzie, căci argumente vor avea și unii și alții.

Așadar, au avut dreptate Gârbea și Hausvater să-l abordeze pe Cehov dintr-un unghi inedit, să elimine atmosfera specifică, muzicalitatea internă, sensibilitățile adânci, simbolurile tradiționale și să le înlocuiască, fără milă, cu *forme noi*? Da! Nu! Da! Ferice de cei care se pot opri la un răspuns categoric: Da! Nu! Da!

În interviul radiodifuzat mai sus-pomenit, Hausvater vorbea despre o trilogie pe care a dorit s-o realizeze pe scena Teatrului Național din Iași: *Teibele și demonul ei*, Roberto Zucco, *Livada de vișini*. Afirmăție năucitoare, dacă o raportezi la cele trei texte, cărora cu greu li s-ar putea descoperi elemente comune (de gândire, de sensibilitate, de atmosferă, de